

Trong những năm trở lại đây, ngày hè là dịp để các bậc cha mẹ ưu tiên cho con đi học thêm kỹ năng sống. Liệu những khóa học cộng đồng này có thể giúp trẻ tự tin, trở thành những nhà khoa học tương lai?

Để giải đáp thắc mắc này, phóng viên Báo Tuổi Trẻ & Việt Nam đã trao đổi với Tiến sĩ Nguyễn Ngọc Minh, Giảng viên Đại học Sư phạm Hà Nội, Chủ nhiệm CLB "Sách nhỏ ra"...

Tiến sĩ Nguyễn Ngọc Minh. (Ảnh: NVCC)

Không ít ý kiến cho rằng trẻ nên thử nghiệm sáng tạo từ các hoạt động sinh ra ngoài phạm vi trường học như du lịch, tham quan và có nhiều khóa học kỹ năng sống. Quan điểm cá nhân của Tiến sĩ Nguyễn Ngọc Minh là gì?

Hoạt động trẻ thử nghiệm sáng tạo là hoạt động giáo dục được thực hiện theo cách tự do để khuyến khích trẻ tham gia trực tiếp vào các hoạt động xã hội. Từ đó, giúp trẻ trở thành chủ thể tích cực, sáng tạo của hoạt động học tập đó.

Như vậy, trẻ thử nghiệm sáng tạo không có nghĩa là phải đi ra ngoài mà gia đình, nhà trường là môi trường lý tưởng cho hoạt động trẻ thử nghiệm sáng tạo. Bởi gia đình hay nhà trường cũng là môi trường để trẻ xã hội thu nhập. Đó là nơi có thể nảy sinh vô vàn các mối quan hệ, các tình huống giao tiếp, các vấn đề phát sinh để các em có cơ hội được trẻ thử nghiệm và rèn luyện kỹ

năng giới tính và tình dục. Nhưng nếu có những hoạt động đã ngoài không hề đánh thức được năng lực sáng tạo của người trẻ vì được tiếp xúc một cách đơn điệu, căng thẳng, khuôn mẫu.

Không chỉ ngoài, thậm chí các lớp học ngày hè được mở ra cho trẻ để họ trải nghiệm em được biết khó khăn và trí tuệ hay những em bị bỏ rơi mà không theo học được trong năm. Vì vậy, các lớp học thường thành các nhóm, các lớp nhỏ, phù hợp với nhu cầu chuyên biệt của từng em, từng nhóm. Cũng có những trẻ em hè cho trẻ tham phát triển được tiếp xúc để giúp các em có thêm hiểu biết, tăng khả năng học tập.

Vậy cha mẹ nên can thiệp như thế nào, khoảng cách trong sự phát triển tự nhiên của con?

Thực ra, những năm gần đây nhiều người có đoạn hóa vai trò của khả năng sáng tạo, thành ra nhiều khi nó trở thành một cái mọt. Đánh rỗng khả năng sáng tạo là một quan trọng, song không nhất thiết phải tham gia vào các khóa học khả năng sáng tạo mới có khả năng sáng tạo.

Khả năng sáng tạo được hình thành cho trẻ thông qua hoạt động sáng tạo hàng ngày. Nếu hiểu biết một cách sâu sắc về nó, khả năng sáng tạo hoàn toàn có thể được thông qua rèn luyện bằng các môn học trong nhà trường. Ví dụ, từ môn khoa học, trên cơ sở hiểu biết về cơ thể, giáo viên có thể dạy các con cách giữ gìn và sinh, chăm sóc sức khỏe, ngăn ngừa bệnh tật. Trên cơ sở hiểu biết về thế giới động vật, có thể dạy các con các kỹ năng an toàn khi đi trong rừng, xử lý bị thương, lên núi, nhận biết phòng tránh những khi đi lạc...

Bên môn Ngữ văn, chúng ta có thể dạy các con kỹ năng giao tiếp, khả năng nhận biết cảm xúc của bản thân và người khác để có một xã hội hài hòa... Khả năng sáng tạo cũng có thể được hình thành trong nhà, bằng cách con làm việc nhà, con biết chào hỏi lễ phép khi có khách đến chơi, biết xin phép mẹ khi ra khỏi nhà, biết chăm sóc và quan tâm đến những người trong gia đình.

Không nên tách rời khả năng và kiến thức. Nếu không có kiến thức, không hiểu biết về thế giới xung quanh, con sẽ không có khả năng sáng tạo. Nếu không có kiến thức về phong tục tập quán của dân tộc mình và dân tộc khác, con sẽ không có khả năng giao tiếp phù hợp. Nếu không hiểu về cơ chế vận hành của đời sống, con không có khả năng an toàn khi tiếp xúc với đời sống. Nếu không hiểu cách hoạt động của dòng nước ngầm và biển, con sẽ không biết cách vượt qua nguy hiểm nếu chẳng may gặp phải dòng nước ngầm...

Vì thế, theo tôi, đừng cố gắng đoán hóa khả năng sống để nên mặc phôi nhện thì quan trọng của kiến thức. Sự hiểu biết, dù thế nào cũng thế sự rất quan trọng. Trong quá trình sống của con người, kiến thức và khả năng luôn phát triển song song, bổ trợ lẫn nhau.

Dù con chưa nghe hề nhặng không ít bậc phụ huynh đã nhận các khóa học kỹ năng sống cho con vì hy vọng sẽ giúp con tự tin hơn, trở nên thành nhân. Vậy nên sao việc thực hành này?

Đúng như nhiên là các khóa học kỹ năng sống sẽ đem lại cho con những trải nghiệm phong phú, thú vị ngoài gia đình, trường học. Nhưng tôi cho rằng, để tin và trở nên thành, không phải chỉ tham gia vài khóa học kỹ năng sống là đủ. Thời gian ngắn, hai tháng hè cũng không thể làm thay đổi hoàn toàn một con người. Trở nên thành là một quá trình tích lũy âm thầm, từng ngày một, thậm chí diễn ra rất lâu dài, cả chục năm.

Mùa hè là cơ hội để trẻ được vui chơi, chan hòa với thiên nhiên. (Ảnh: Nguyễn Minh)

Tin cũng bắt nguồn từ những cảm giác bên trong: năng lực để có thể hoàn thành một công việc nào đó, cảm giác hài lòng với bản thân, cảm giác cởi mở với người khác. Nếu một đứa trẻ luôn cảm thấy mình không đủ năng lực để thực hiện một việc gì đó, rất khó có thể có sự tin tưởng bên trong. Vì thế, để trẻ tự ý rất dễ quay trở lại với cảm giác thiếu tin nếu không có một sự thúc đẩy, đừng viên liên tục từ môi trường bên ngoài.

Việc học bất cứ cái gì, cũng như việc hình thành nên bất cứ thói quen, kỹ năng gì đều là một quá trình rất lâu dài, chịu sự tác động của rất nhiều các yếu tố trong môi trường xung quanh.

Nhưng phụ huynh không có thể đòi hỏi kiến thức cho con học các khóa học kỹ năng sớm, vì thế cũng không có gì phải áy náy hay quá lo lắng. Sự tin tưởng và kỹ năng sớm có thể đạt được qua chính những hoạt động hàng ngày, trong gia đình. Trẻ có thể làm việc nhà, cách lập kế hoạch học tập, cách ứng xử với bạn bè, bạn bè, hàng xóm, hàng hàng, đặc biệt là qua hoạt động vui chơi lành mạnh.

Tin tức có lời khuyên gì dành cho các bậc phụ huynh?

Để giúp con có niềm tin vào bản thân mình, cha mẹ có thể dành thời gian cho con, hướng dẫn con thông qua các hoạt động hàng ngày đó. Cha mẹ có thể làm mẫu cho con qua cách ứng xử của chính mình. Trẻ em, phụ huynh hoàn toàn có thể giúp con trở thành những đứa trẻ tin tưởng, biết giao tiếp và ứng xử, biết làm chủ cuộc sống của mình. Trẻ con học chữ viết qua vô thức, qua bắt chước. Vì thế, chính gia đình là trường học kỹ năng tốt nhất và chính bạn bè mới là những hướng dẫn viên tốt nhất cho con mình.

Tuy nhiên, trẻ em khi đăng ký cho con em theo học khóa học nào, các bậc phụ huynh cũng nên cân nhắc kỹ những ưu điểm, những điểm của việc học hè. Bên cạnh đó, thay vì "đưa con", chúng ta nên cân nhắc nhu cầu của mình, nhu cầu của con, ai là người dạy khóa học và trẻ em khi đăng ký.

Cảm ơn Tin tức!

Thạc sĩ Lê Thị Lan Anh (Viện trưởng Viện Phát triển Giáo dục và Trí tuệ Việt - IEDV):

Áp dụng những kiến thức và kỹ năng của con trẻ

